

พุทธปรัชญาเถรวาท

Theravada Buddhist Philosophy

ตอบคำถามท้ายบทหนังสือเรียน
วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

เฉลยแนวคำตอบ คำถามประจำบทที่ 6: จริยศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท

1.จงอธิบายความหมายของพุทธจริยศาสตร์กับจริยศาสตร์คืออะไร มาพอสังเขป

- จริยศาสตร์ (Ethics): เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ศึกษาเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด และมาตรฐานในการตัดสินคุณค่าของการกระทำของมนุษย์
- พุทธจริยศาสตร์: คือหลักการดำเนินชีวิตที่ยึดตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการดับทุกข์และการเข้าถึงพระนิพพาน เน้นความสมบูรณ์ของเจตนาและการกระทำที่เกื้อกูลต่อตนเองและผู้อื่น

2. จงอธิบายหลักเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพุทธจริยศาสตร์มาพอสังเขป

- พุทธจริยศาสตร์ใช้หลัก "เจตนา" เป็นตัวตัดสินหลัก (มโนธรรม) ควบคู่กับผลของการกระทำ โดยพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นหรือไม่ และส่งเสริมการลดละกิเลสหรือไม่

3. จงวิเคราะห์ความแตกต่างและความเหมือนของ "คุณธรรม" กับ "จริยธรรม" คืออะไร อย่างไร มาพอสังเขป

- ความเหมือน: ทั้งสองมุ่งเน้นที่ความดีงามและการทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้สังคมสงบสุข
- ความแตกต่าง: คุณธรรม คือสภาวะภายในจิตใจที่เป็นความดีงาม (เช่น เมตตา กตัญญู) ส่วน จริยธรรม คือการแสดงออกหรือกฎเกณฑ์ภายนอกที่ควรประพฤติปฏิบัติ

4.ความแตกต่างของพุทธจริยศาสตร์กับจริยศาสตร์ทั่วไปมีอะไรบ้าง อย่างไร จงอธิบายมาพอสังเขป

- จริยศาสตร์ทั่วไปมักตั้งอยู่บนฐานของเหตุผลทางสังคมหรือกฎหมาย แต่พุทธจริยศาสตร์ตั้งอยู่บนฐานของ "กฎแห่งกรรม" และมีเป้าหมายที่เหนือกว่าความสุขทางโลก คือความหลุดพ้นทางจิตใจ

5.จงอธิบายหลักเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพุทธจริยศาสตร์พร้อมด้วยตัวอย่าง

- หลักเกณฑ์: พิจารณาจากกุศลและอกุศล โดยดูที่มูลเหตุ (โลภ โกรธ หลง)
- ตัวอย่าง: การพูดความจริงด้วยเจตนาดีเพื่อเตือนสติเพื่อน (เป็นกุศล จริยา) เทียบกับการพูดความจริงเพื่อประจานผู้อื่นให้ได้รับความอับอาย (อาจมีมูลเหตุจากโทสะ แม้เป็นความจริงแต่ผิดหลักพุทธจริยศาสตร์)

6. ทฤษฎีของพุทธจริยศาสตร์เป็นทฤษฎีอะไร ครอบคลุมถึงสิ่งใดบ้างและอย่างไร

- เป็นทฤษฎีแบบ "ทางสายกลาง" (มัชฌิมาปฏิปทา) ครอบคลุมทั้งการควบคุมทางกาย วาจา (ศีล) การฝึกฝนจิต (สมาธิ) และการพัฒนาความรู้แจ้ง (ปัญญา) เพื่อแก้ปัญหามูลฐานอย่างเป็นระบบ

7. ศาสนากับจริยศาสตร์ทั่วไปมีจุดต่างและจุดเหมือนกันอย่างไร จงอธิบายมาพอสังเขป

- จุดเหมือน: สั่งสอนให้คนเป็นคนดี มีระเบียบวินัย และไม่เบียดเบียนกัน
- จุดต่าง: จริยศาสตร์ทั่วไปอาจเปลี่ยนไปตามค่านิยมสังคม แต่จริยศาสตร์ในทางศาสนามักมีกฎเกณฑ์ที่เป็นสากลและเชื่อมโยงกับเรื่องผลกรรมหรือชีวิตหลังความตาย

8.จงวิเคราะห์ความแตกต่างของจริยศาสตร์ตะวันตกกับจริยศาสตร์ ตะวันตกว่ามีอะไรบ้าง อย่างไร มาพอสังเขป

- ตะวันตก: มักเน้นหน้าที่ (Duty) หรือผลประโยชน์ส่วนรวม (Utilitarianism) โดยใช้เหตุผลเป็นตัวนำ
- ตะวันออก (โดยเฉพาะพุทธ): เน้นความสงบภายใน การขัดเกลาจิตใจ และความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันของทุกสรรพสิ่ง

9.จงบอกการประยุกต์พุทธจริยศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวันมาพอสังเขป

- การถือศีล 5 เป็นพื้นฐาน การใช้สติในการทำงาน การมีความเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน และการรู้จักพอประมาณในการบริโภค (สันโดษ)

10.จงบอกประโยชน์ในการศึกษาพุทธจริยศาสตร์ว่ามีอะไรบ้างมาพอสังเขป

- ช่วยให้มีเกณฑ์ที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น สงคมเกิดความประสานสามัคคี และช่วยให้เข้าถึงความหมายที่แท้จริงของความสุขที่ไม่ต้องพึ่งพาสิ่งภายนอก

.....